Upplands-Bro
KOMMUNEN SOM GER PLATS

FÖP KUNGSÄNGEN 2040

samrådshandling 2020-06-09

www.upplands-bro.se/tatort

Sammanfattning - Fördjupad översiktsplan för Kungsängen

Innehållsförteckning:

Rubrik	sida:
Sammanfattning	2
Illustrationskarta - utvecklingsinriktning	3
Hur översiktsplanerar vi?	4
Kungsängen år 2040	6
Strategikarta - Kungsängen 2040	7
Torget i Kungsängen	8
Strategikarta - torg och stationsområde	10
Kungsängens stationsområde	11
Bebyggelseutveckling	12
Målpunkter, näringsliv och service	16
Infrastruktur	18
Strategikarta - infrastruktur	19
Hållbarhetskonsekvenser	21
Genomförande	22
Strategikarta - genomförande	23

Vad vill vi uppnå?

Ett hållbart Upplands-Bro - kommunen som ger plats!

Utvecklingsinriktning Upplands-Bro tätorter 2040:

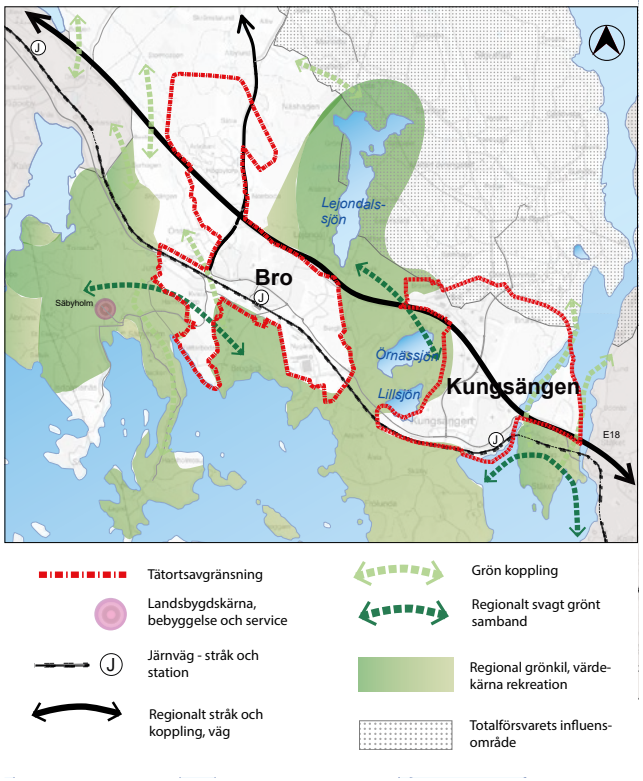

Varför gör vi det såhär?

Våra utmaningar och mål är gemensamma!

Upplands-Bro kommun arbetar med hållbar samhällsutveckling och helhetssyn. Social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet genomsyrar det dagliga arbetet och samhällsbygget.

Agenda 2030 och de globala målen är våra gemensamma, liksom de mål och utmaningar som finns i Stockholms- och Uppsalaregionen.

FÖP Kungsängen innehåller därför även de fyra huvudmålen och fem av de sex största utmaningar som identifierats i den regionala utvecklingsplanen för Stockholm, RUFS 2050. Och vi möter dem utifrån Kungsängens specifika förutsättningar.

Kommunens förhållningssätt till hållbar utveckling:

Utvecklingsinriktning

Hur gör vi det?

Vi stärker kopplingen mellan Kungsängens olika delar

Vi gör det lättare att orientera sig och pekar ut viktiga kopplingar mellan centrala Kungsängen, Brunna, Tibble och Rankhus.

Vi utvecklar de gemensamma mötesplatserna

Vi stärker gemensamma mötesplatser och aktivitetscentrum, som Kungsängens torg och Kungsängens Idrottsplats.

Vi ger större plats åt de små

Vi gör Kungsängen lättare och roligare för barn att vara och orientera sig i.

Vi gör strandpromenaden mer tillgänglig för alla

Vi stärker kopplingen till Mälaren och sjöarna, och vill utveckla stråken längs Mälaren och Lillsjön-Örnässjön.

Vi utvecklar stationsmiljön

Vi lägger grunden för en stationsmiljö som är anpassad efter resenärernas behov.

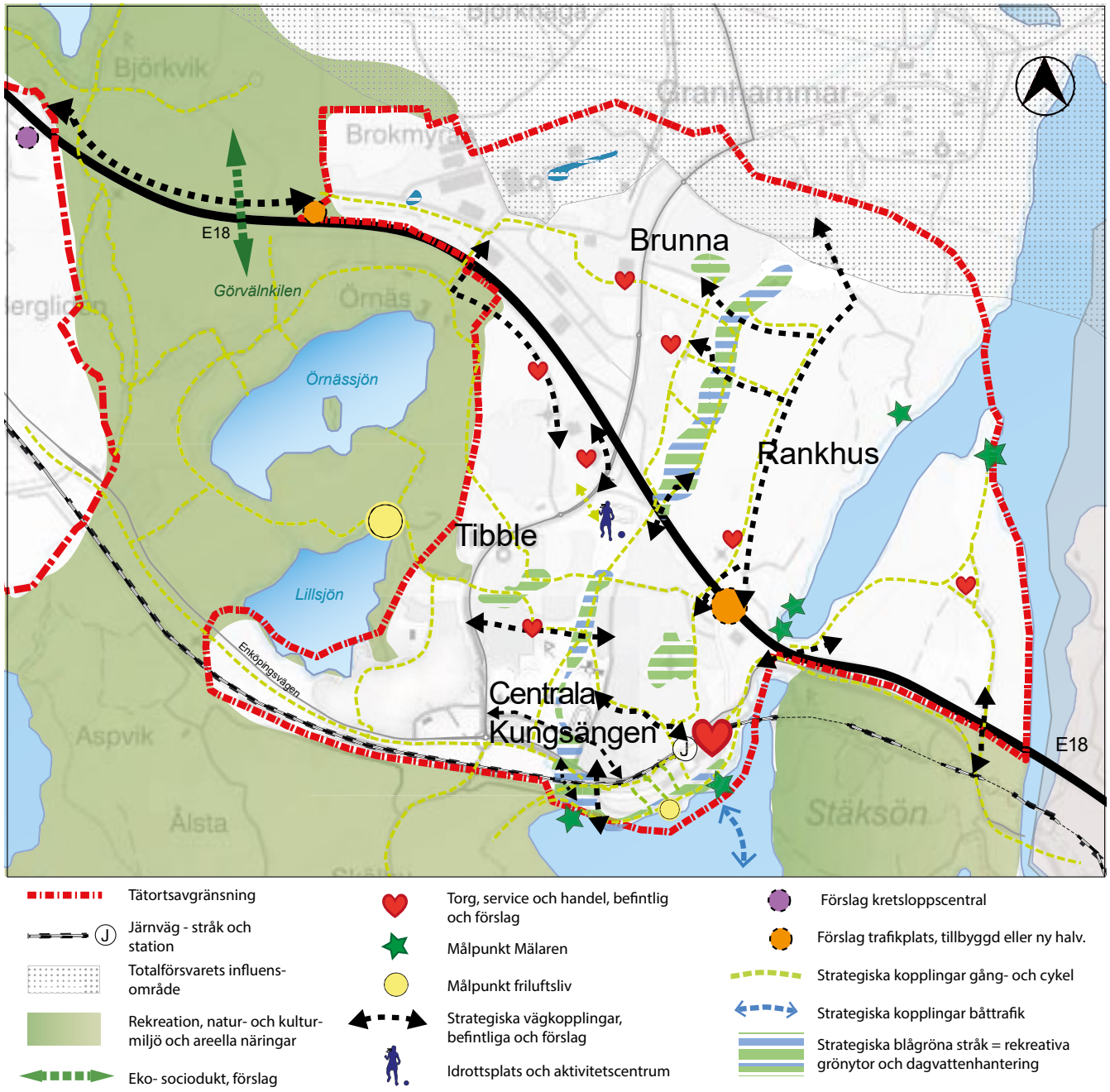

Hur översiktsplanerar vi för Kungsängens framtid?

Kort beskrivning av uppdraget

Under våren 2017 gav Kommunstyrelsen samhällsbyggnadschefen i uppdrag att ta fram en fördjupad översiktsplan för Kungsängen. I uppdraget ingår att särskilt belysa social hållbarhet, barnperspektivet, ett förändrat klimat och trafikens brister och behov.

FÖP Kungsängen ska förtydliga förutsättningarna och inriktningen på den fysiska utvecklingen i Kungsängen på lång sikt. Planen ska se till helhet och sammanhang och underlätta för kommande processer så som detaljplanering, bygglovsfrågor och annan tillståndsprövning. Den ska också ge stöd i prioriteringar i kommunens tillväxt som främjar en god kommunal ekonomi.

Planens relation till ÖP 2010 och FÖP 2016

En fördjupad översiktsplan är formellt sett en ändring av gällande översiktsplan. Upplands-Bro har en kommunövergripande översiktsplan som heter ÖP 2010. Den antogs av kommunfullmäktige i december 2011 och aktualitetsförklarades i mars 2018. I juni 2017 antogs en fördjupning för landsbygden kallad FÖP 2016. FÖP Kungsängen är en geografisk fördjupning och blir alltså ytterligare en ändring av ÖP 2010. Planförslaget innehåller ett antal nya planeringsinriktningar. Dessa föreslås ersätta befintliga planeringsinriktningar i kapitel 11 i ÖP 2010, ”Kungsängen”. I övrigt fortsätter alla planeringsinriktningar i ÖP 2010 och FÖP 2016 att gälla som vanligt.

Avgränsning - tid och innehåll

Horisontåret för planen är 2040 med utblick mot 2050. Den rumsliga avgränsningen är den antagna tätortsavgränsningen för Kungsängen enligt FÖP 2016 med ett förslag till ändring.

Relation till pågående planprojekt

De detaljplaneuppdrag som är beslutade vid tiden för samrådet värderas inte av samrådsförslaget utan hanteras som givna förutsättningar. Pågående planuppdrag presenteras i samtliga strategikartor med ett eget lager. I ett fall föreslår FÖP Kungsängen att ändra tätortsavgränsningen på grund av pågående detaljplanearbeten.

I kapitlet om genomförande ges ett förslag till utbyggnadsordning. Där kan finnas motstridiga tankar jämfört med den beslutade detaljplaneprioritering som gäller i dagsläget. FÖP Kungsängen ska dock se till en långsiktigt hållbar utveckling på en övergripande nivå.

Relation till pågående förstudier

För Kungsängens stationsområde och centrum görs en mer detaljerad förstudie. Olika scenarier ska belysas för torgdelen med handel och samhällsservice samt för bussterminal, infartsparkering och pendeltåg. Kopplingar och stråk som det mellan stationen och Kungsängens centrum studeras närmare och arbetet sker i samverkan med Trafikförvaltningen och Trafikverket.

Definitioner av de fyra teman som genomsyrat arbetet med planförslaget:

Social hållbarhet:

Vi utgår från att en socialt hållbar utveckling innebär att samhällets resurser fördelas på sätt som skapar möjlighet för fler att förverkliga sina liv genom utbildning, arbete och boende med tillgång till önskade kvaliteter. Det betyder också att den sociala sammanhållningen och samhörigheten med samhället stärks genom att fler görs delaktiga i samhällsutvecklingen. Och det innebär att människors behov och trygghet säkerställs.[1]

1 Definitionen är lånad av Stockholms Stad (2015), Skillnadernas Stockholm – Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm.

Ett förändrat klimat:

Vi utgår från Klimatlagen och regeringens klimatmål som syftar till att skapa ett hållbart samhälle som är anpassat till ett förändrat klimat och är fritt från utsläpp och farliga gifter med hänsyn till både människor, djur och natur.

Trafikens brister och behov:

Vi utgår från den Regionala utvecklingsplanens mål om att kollektivtrafikens andel av de motoriserade resorna ska öka och att skapa ett mer transporteffektivt samhälle.

Barnperspektivet:

Vi utgår från Barnkonventionen och att:

Alla barn har samma rättigheter och lika värde.

Barnets bästa ska beaktas vid alla beslut som rör barn.

Alla barn har rätt till liv och utveckling.

Alla barn har rätt att uttrycka sin mening och få den respekterad.

Relation till andra styrdokument

Upplands-Bro möter invånarnas förväntan på kvalitet och service. Social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet genomsyrar det dagliga arbetet och samhällsbygget. De strategi- och styrsystem som finns inom kommunen har beaktats i planförslaget.

Planområde och tätortsavgränsning

I ÖP 2010 redovisas tätortsavgränsningen för tätortsutvecklingen av Kungsängen. I kommunens landsbygdsplan FÖP 2016 justerades den något. Och nu sker detaljplanering för lagerverksamhet i ett områden utanför tätorten. Därför justerar vi tätortsavgränsningen i enlighet med detta.

Precis som tidigare gäller detaljplanekrav inom tätortsavgränsningen, och all nybyggnad ska ske i överensstämmelse med gällande planer eller föregås av detaljplaneprövning.

Ändringar i tätortsavgränsning FÖP Kungsängen:

Utvidgad yta vid pågående planuppdrag ”Tång 2:5” samt en något minskad yta söder om järnvägen som utvecklas som befintlig areell näring på landsbygden.

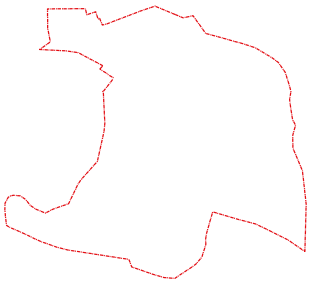

Förslag FÖP Kungsängen.

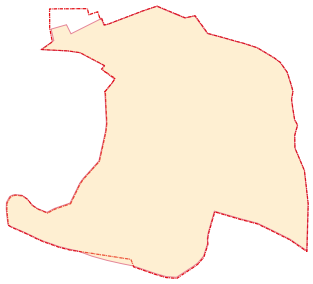

Nytt förslag jämfört med gällande FÖP 2016 (beige fält).

Våra utmaningar är gemensamma

Upplands-Bro är en del av Stockholms län och Mälardalsregionen, och många frågor och utmaningar är gemensamma. Vi delar Mälarens vatten, infrastruktur och grönstruktur med andra kommuner, och ingår i ett större sammanhang där utmaningarna kring till exempel bostadsförsörjning, klimatomställning och social hållbarhet behöver mötas gemensamt.

Allmänna och statliga intressen

Planförslaget som helhet består av tre delar: plandokument, hållbarhetskonsekvensbeskrivning och planeringsförutsättningar.

I planeringsförutsättningarna redogör kommunen för hur FÖP Kungsängen förhåller sig till riksintressen med mera och resultatet av avvägningarna visas i plandokumentet.

Kommunens översiktsplanering är skyldig enligt lag att på olika sätt ta hänsyn till det allmännas bästa och statliga ställningstaganden om exempelvis skyddsvärda områden. När staten pekar ut geografiska områden som är av nationell betydelse för olika samhällsintressen, kallas dessa för riksintressen.

Mellankommunala intressen

Mellankommunala intressen är frågor där vi behöver samarbeta med andra kommuner kring utvecklingen. En sammanställning av de mellankommunala intressen som är aktuella i FÖP Kungsängen redovisas i planeringsförutsättningarna på sidan sju. I de utvecklingsstrategier och den mark- och vattenanvändning som FÖP:arna föreslår har avvägningar gjorts mellan dessa olika intressen. Detta gäller till exempel fyrspårsreservat längs Mälarbanan, värnandet av den regionala grönkilen och utvecklingen av Norra Stäksön.

Varför är FÖP Kungsängen så kort?

Med ett kortfattat dokument vill vi bidra till en tydligare styrning av den fysiska planeringen, och fokusera på de frågor som är viktiga att samråda med alla inblandade. Det ska vara lätt att se vad kommunen vill.

De förutsättningar som ligger till grund för planförslagets avvägningar och hänsynstaganden är samlade i flera olika dokument som följer med som underlag:

1. Planeringsförutsättningar:
Består av tematiska kartbilder över kommunen med gällande riksintressen, natur- och kulturvärden med mera samlat. Här finns också beskrivningar av avvägningar och hänsyn samt tydliggörande av skillnader mellan ÖP 2010 och FÖP Kungsängen 2040.

2. Hållbarhetskonsekensbeskrivning inklusive miljökonskvensbeskrivning.

3. Utvecklingsprogram för Gröna dalen.

4. Kulturmiljöinventering för Kungsängen.

5. Trafiknätsanalys för Kungsängen.

6. PM för genomförd ekosystemtjänstekartläggning inklusive övergripande naturvärdesinventering.

7. PM för statistik och analyser som underlag för en ökad social hållbarhet i den fysiska planeringen.

8. PM för genomförda täthets- och nåbarhetsanalyser (ur barnperspektiv bland annat).

9. Ytdispositionsstudie Kungsängens IP.

Här hittar du planeringsförutsättningarna:

www.upplands-bro.se/tatort

Kungsängen år 2040 - en sammanhållen tätort som följer landskapet

Ortens historia och karaktär

Kungsängen är kommunens största tätort med omkring 16 000 (2019) invånare och kommunens bredaste serviceutbud. I Kungsängen finns pendeltågstation och bussterminal. Pendeltåget går i kvartstrafik mellan Stockholm och Kungsängen. Fyrspårsutbyggnaden mellan Tomteboda-Kallhäll kan förbättra turtätheten ytterligare. De senaste åren har det byggts mycket i Kungsängen, både bostäder och arbetsplatser. De centrala delarna förtätas alltmer.

En ung tätort uppvuxen kring pendeltågsstationen

Upplands-Bro ligger centralt i Mälardalen och bygden har länge varit bebodd. Tätorten Kungsängen är dock en relativt ung samhällsbildning som vuxit fram vid järnvägsstationen. Området runt den nuvarande stationen var glest befolkat innan Kungsängen fick järnvägsförbindelsen. Ett fåtal byggnader fanns koncentrerade dels vid Kungsängens kyrka, dels kring det lilla sockencentrum som vuxit fram utmed den gamla landsvägen, vid gården Tibble. Området där nuvarande centrum ligger började bebyggas först i mitten av 1920-talet. År 1968 började de första pendeltågen rulla på järnvägssträckan Kungsängen – Södertälje.

Tätortens relativt unga historia med prägel av sen-modernismens planeringsideal har resulterat i en karaktär av bostadsförort snarare än av småstad. Bebyggelsens struktur är relativt utspridd och gles. Bostadsområdena ligger ofta vart och ett för sig och trafikmatas separat. Detta medför att många områden är ganska homogena, men också att det finns gott om gröna ytor och att trafiksäkerheten är hög.

Samtidigt finns värdefulla kulturmiljöer bevarade i centrala delar av Kungsängen. Delar av agrar bebyggelse finns kvar, och kyrkan, hembygdsgården och Ekhammars gård minner om den jordbruksbygd som centrala Kungsängen en gång var.

Kungsängen år 2040

Kungsängen ska utveckla fler av stadens kvaliteter

Kungsängens centrala delar präglas av en stadsmässig karaktär med tät och hög bebyggelse. Detta drag skiljer Kungsängen från Bro, och är något som ska utvecklas vidare och stärkas. Stationsområdet ska anpassas efter en större befolkning och fler funktioner. Vi ska fortsätta att förtäta i centrumnära lägen, med arkitektur som drar nytta av det kuperade landskapet och stärker platsens identitet. På detta sätt förstärks också befolkningsunderlaget för service, och Kungsängens torg kan fortsätta vara det största torget i kommunen och en gemensam mötesplats för alla som bor här.

Kungsängen ska få spreta - men de olika delarna ska hänga ihop

Kungsängen är blandat. Villor från olika tider samsas med lägre flerbostadshus från miljonprogramstiden, höghus med utsikt över Mälaren och inslag av äldre agrar bebyggelse. Bostadsrätter, hyresrätter och äganderätter är alla representerade. Denna spretighet är något vi ska värna om. Men för att Kungsängen ska kunna växa på ett hållbart sätt är det viktigt att stärka den röda tråden och de sammanhållande funktionerna för Kungsängen som helhet.

Orten är utdragen på längden och avstånden mellan Kungsängens olika delar kan upplevas som långa. I de projekt som pågår i ”mellanrummen” mellan områden av tät bebyggelse ska fokus vara på kopplingar och sammanhang. I Kungsängen år 2040 har det nya området Rankhus bidragit till att stärka kopplingen mellan Brunna och centrala Kungsängen. Förtätning i centrala lägen bidrar till att koppla ihop centrala Kungsängen och Tibble, samtidigt som Gröna Dalen bevaras och värnas som ett blågrönt stråk.

Kungsängen ska utnyttja sitt läge nära naturen och vattnet

I Kungsängen ser man Mälaren från pendeltågsstationen, och det är gångavstånd från centrala Kungsängen till mälarstrand, sjöar, naturreservat, friluftsområden och bitvis dramatisk natur. I Kungsängen år 2040 har vi dragit ytterligare nytta av närheten till naturen och vattnet. Nya och tydligare kopplingar gör att man snabbare och lättare kommer ner från centrum till strandpromenaden längs Mälaren, som har utvecklats med gång- och cykelväg. Gröna udden har utvecklats som mötesplats för samvaro, rekreation och lek vid Mälaren, ett stenkast från centrum. Rankhus är byggt på ett sätt som gör det lätt att ta sig genom det nya området till målpunkterna längs vattnet.

Vi står fast vid att grönkilen bör värnas och utvecklas

Mellan Kungsängen och Bro löper Görvälnkilen som är en grönkil av både regional och lokal betydelse. Vikten av att bevara centrala grönstråk både för klimatets, den biologiska mångfaldens och djurlivets skull, liksom för dess friluft- och rekreationskvaliteter är stor. Vi står fast vid ställningstagandet att grönkilen bör värnas och dess värden och funktioner utvecklas.

När tätorterna växer på ett hållbart sätt bör detta inte ske på bekostnad av grönkilen och de kvaliteter som bidrar till att göra Upplands-Bro till en attraktiv kommun att bo och leva i. Den gröna kopplingen i kartan visar att grönstrukturens värden och funktioner bör bevaras, stärkas och vidareutvecklas i samband med planeringen och exploateringen av områdena i nordvästra Kungsängen. För att främja friluftslivet och möjligheterna till tätortsnära rekreation och förbättra det svaga gröna sambandet inom Grövälnkilen föreslås en eko- sociodukt över E18.

Kungsängen 2040

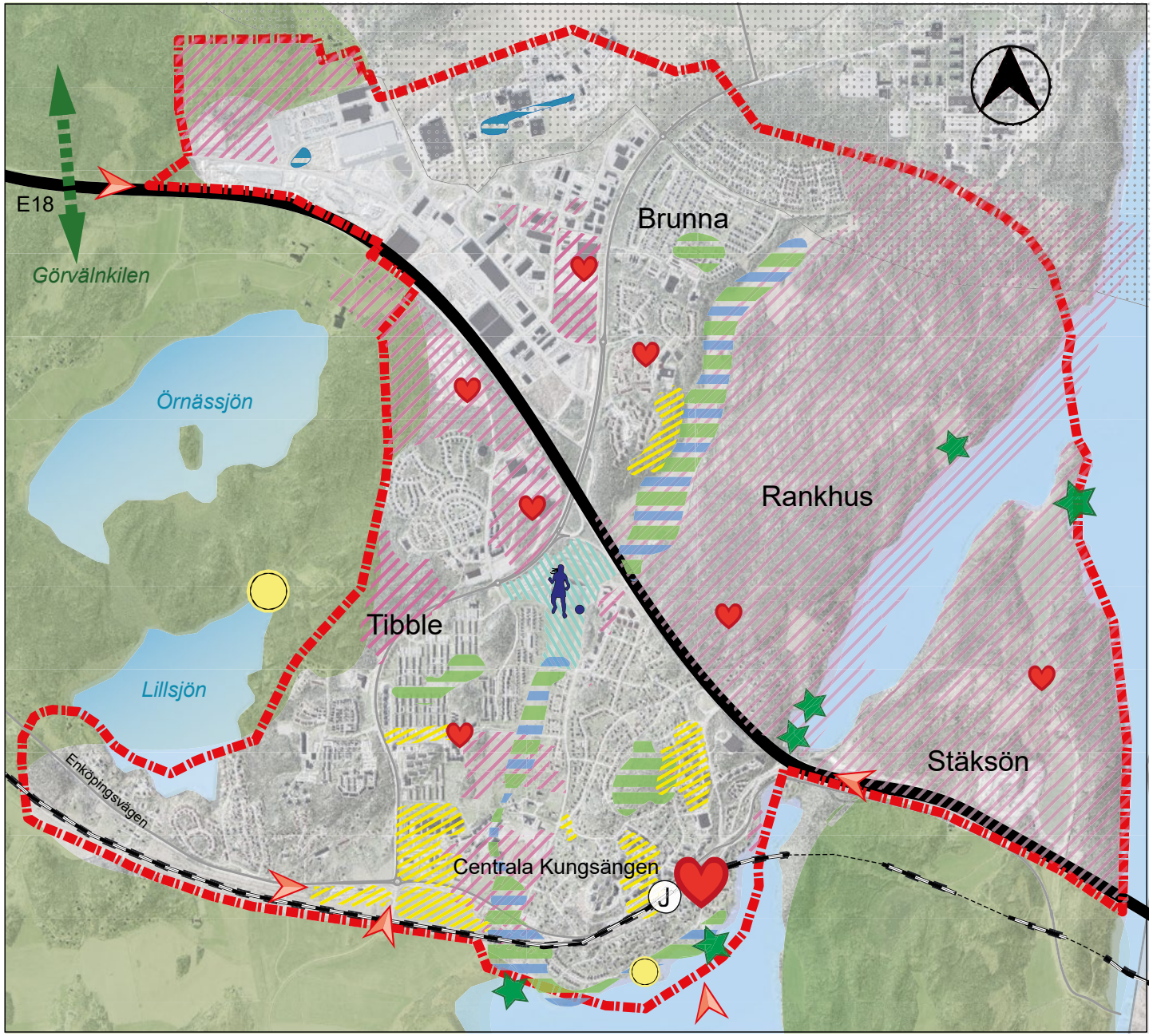

- Tätortsavgränsning
- Entréer till tätorten
- Bebyggelse av olika slag
- Grönområden, rekreation och ekosystemjänster
- Pågående detaljplaner vår 2020 (inom tätort)
- Befintlig järnväg och stationsläge
- Eko- sociodukt, förslag
- Målpunkter vid Mälaren
- Större friluftsområden med flera aktiviteter
- Kungsängens IP utveckling
- Torg, service och handel, befintliga och förslag
- Strategiska blågröna stråk = rekreativa grönytor och dagvattenhantering
- Rekreation, natur- och kulturmiljö och areella näringar
- Totalförsvarets influensområde

Kungsängens torg

Vid Kungsängens torg finns allt man behöver

Kungsängens torg är det största centrumtorget i kommunen. Här finns mataffärer, apotek, Systembolag och tobaksaffär, optiker, garnbutik, klädaffär och flera restauranger, vårdcentral och tandläkare. Med pendeltågsstation, kommunhus och kulturhus, kommersiell service och ett nyrenoverat torg, har Kungsängens torg goda förutsättningar att stärkas ytterligare som den mest centrala mötesplatsen i kommunen.

Kungsängens torg är ett mindre centrum nära större kommersiella handelsplatser som Jakobsberg och Barkarby. Torget behöver ha sin egen identitet där fokus inte bara är handel, utan också lek och samvaro för alla åldrar. Med en utbyggd stationsmiljö, en bättre orienterbarhet i de centrala delarna och en tydligare koppling till strandpromenaden och vattnet skulle Kungsängens centrum bli en mer levande och trivsam mötesplats än det är idag.

Torget ska utvecklas med en tydligare struktur, mer konst och lekytor för barn. Det ska finnas plats för bilarna, men inte på bekostnad av människorna. Den service som finns ska stärkas och få möjlighet att utvecklas i takt med den växande befolkningen.

Utmaningar:

- Kungsängens torg är fragmenterat och svårt att få överblick över. I praktiken består det av flera mindre torg som skiljs åt av byggnader som står mitt i centrum. Det är svårt att orientera sig för såväl gående som bilister och det är otydligt var det kommersiella utbudet börjar och slutar.
- I dagens centrum finns inte tillräckligt med lokaler för befintliga företag att utöka sin verksamhet. Inte heller finns det mycket plats för nyetableringar.
- Det är ont om parkeringsplatser i relation till behovet. Samtidigt upptar de stor del av den centrala ytan och dominerar delar av torget.

Det här ska vi göra:

Öka orienterbarheten

Torgets gestaltning ska anpassas för att tydliggöra centrums tyngdpunkter och stråk och få det att hänga ihop bättre. På sikt kan byggnader behöva ersättas och nya byggas för att ge möjlighet att utveckla handels- och serviceutbudet, skapa mer stadskänsla och öka orienterbarheten. Det ska också bli lättare både att gå och att köra bil i området.

Göra plats för aktivitet och lek i stadsrummet

Att öka orienterbarheten handlar också om att skapa målpunkter, mötesplatser och stadsrum som människor dras till och känner igen. Kungsängens torg ska i framtiden erbjuda fler ytor som lockar till lek och aktivitet.

Att stärka torget med lekytor för barn, offentlig konst och lekfull arkitektur ska bidra till att göra Kungsängens torg till en mer levande och trygg plats där människor vill vara.

Inspirationsbilder från Lunds kommun, Konsul Olssons plats i Helsingborg och Kungsängens torg i julbelysning

Skapa fler ytor för utökad kommersiell verksamhet
Om strukturen på det centrala torget förändras till det bättre kan förtätning göras som erbjuder fler lokaler till verksamheter. Bostadshus med verksamhetslokaler i botten och eventuella parkeringar i källaren är något som både skulle stärka underlaget för service och ge utrymme för fler verksamheter att etablera sig.

Överbrygga Enköpingsvägen som barriär och stärka kopplingarna mellan centrala Kungsängen och Mälaren
Järnvägen ligger idag som en barriär mellan Kungsängens torg och Mälaren. Bostadsområdet mellan järnvägen och Strandvägen är ytterligare en barriär.

För att stärka kopplingen mellan centrum och Mälaren behöver möjligheterna att minska järnvägens barriäreffekt utredas. ”Genvägarna” genom villaområdet ner till vattnet ska tillgängliggöras på ett sätt som gör vattnet lätt att nå från centrum och förmedlar att strandområdet är till för alla.

Strandvägen ska utvecklas till en strandpromenad där gående och cyklister har en lika självklar plats som bilarna.

Utveckla centrumparkeringen
Bilarna ska även fortsatt få plats vid Kungsängens torg, men den platsen behöver anpassas bättre till de olika behov som finns. Dagens centrumparkeringar tar upp stora ytor, samtidigt som många upplever brist på parkeringsplatser. Att hitta nya lösningar för parkering är en nyckelfråga för att Kungsängens torg ska kunna bli den sociala mötesplats som det har potential att vara.

Skapa nya kopplingar över och runt torget
Öppna upp för både gående, cyklister och bilister att röra sig genom torgmiljön från Furuhällsvägen till Östervägen.

PLANERINGSINRIKTNINGAR

- Utveckla Kungsängens torg till en attraktiv och livfull mötesplats med fler lokaler och bättre orienterbarhet.
- Skapa utrymme för fler arbetsplatser i centrala Kungsängen, för ett levande näringsliv och torgområde.
- Bejaka konst, lekfullhet och varierande uttryck när vi förtätar centralt.
- Ge barnen större plats i centrala Kungsängen genom fler lekytor, lekfull formgivning och mer offentlig konst.

Flygbilder över Kungsängens torg- och stationsområde. Strategiska Mälarnära gång- och cykelstråk markerade.

Torg- och stationsområde

För Kungsängens stationsområde och centrum görs även en mer detaljerad förstudie parallellt med FÖP-samrådet. Olika scenarier ska belysas för själva torgdelen med handel och samhällsservice samt för bussterminal, infartsparkering och pendeltåg. Kopplingar och stråk som det mellan stationen och Kungsängens centrum ska studeras närmare.

Kartan visar ytor, stråk och funktioner som FÖP Kungsängen i samrådsskedet pekar ut för vidareutveckling.

1. Förtätning utökad handel, lokaler i bottenvåningen och fler bostäder
2. Plats för barns lek
3. Utveckla mötesplats, service och handel
4. Parkeringsutveckling
5. Pendeltågsentré utvecklas
6. Bussterminal större yta
7. Möjlig överdäckning?
8. Utveckla mötesplats, service och målpunkt
9. Utveckla mötesplats, friluftsliv och aktivitet
10. Utveckla bytespunkt
11. Utveckla laddinfrastruktur

- Huvudstråk gående
- Kombinerad gång, cykel och biltrafik
- Gångfartsområde = bil på gåendes villkor
- Strategisk koppling bil, ny väg
- Strategisk koppling gång och cykel, förstärks
- Strategisk koppling gång- och cykel
- Stationsläge
- Målpunkter vid Mälaren
- Större friluftsområden med flera aktiviteter
- Torg, service och handel
- Utvecklingsområde torg och station
- Utvecklingsområde blågrönt stråk
- Pågående detaljplan vår 2020

Kungsängens stationsområde

Kungsängen växer snabbt och behovet av ytor för kollektivtrafiken likaså

Många av de boende i Upplands-Bro pendlar dagligen till arbetet i andra delar av Stockholm. Kommunen är beroende av att pendeltågstrafiken och stationsområdet är väl dimensionerade för att klara ett växande antal resenärer. Stationsområdet behöver därför utvecklas för det framtida Kungsängen.

I takt med att Kungsängen växer ses även busslinjenätet över. Fler bussar kräver mer plats vid stationen, och i området närmast pendeltågsstationen behöver flera olika funktioner få plats för att fungera bra som bytespunkt. Man ska kunna byta smidigt mellan buss, cykel, bil eller taxi och pendeltåg. Stråket till centrum behöver också vara tydligt och lättillgängligt.

Utmaningar:

- Dagens bussterminal är redan idag trång och räcker inte till för framtidens busstrafik. Infartsparkeringen behöver också utökas.
- Kungsängens station har idag två entréer, men de ligger på olika nivåer och det är endast den västra entrén som är tillgänglighetsanpassad.
- Järnvägsspåret är en betydande barriär mellan centrum och Mälaren. Nivåskillnaderna i landskapet bidrar till barriärkänslan.

Det här ska vi göra:

Reservera ytor vid Kungsängens station för utveckling av kollektivtrafiken
Kollektivtrafik är ytkrävande. För att kollektivtrafiken ska kunna fungera och vara ett attraktivt alternativ reserveras ytor för bussterminal, infartsparkering för bil och cykel, rastlokal för bussförare, stationsnära service med mera. Vissa ytor vid stationen kan behöva omfördelas mellan olika funktioner. Bytespunktens funktioner ska prioriteras.

Reservera ytor för eventuell utökning av däcket för bussterminal
Dels över Enköpingsvägen, dels över järnvägen. Detta för att få plats med alla hållplatslägen för resenärer på samma plan för att underlätta byten. Busspl atser och andra funktioner som inte rör resenärer kan eventuellt flyttas ner till Enköpingsvägen.

Reservera yta på Enköpingsvägen för eventuella funktioner för bussar
Delar av dagens infartsparkering närmast stationen kan eventuellt behövas för bussfunktioner. Hiss och trappa behövs mellan väg och däck. Infartsparkeringen nordost om sekundärentrén bör kunna byggas ut.

PLANERINGSINRIKTNINGAR:

- Reservera ytor vid Kungsängens station för utveckling av kollektivtrafiken.
- Prioritera bytespunktens funktioner före andra intressen.
- Reservera ytor för eventuell utökning av terminaldäcket i Kungsängen över både Enköpingsvägen och järnvägen.
- Utveckla sekundärentrén i Kungsängen och området runt omkring.
- Förbättra kopplingen till torget.

Koppla ihop infartsparkering och övriga funktioner på Enköpingsvägen bättre med områdena norr om vägen.
Stråket upp till Kungsängens centrum behöver bli tydligare och mer lättillgängligt**.**

Flygbild Kungsängens stationsområde.

Bebyggelseutveckling

Högt exploateringstryck kräver en långsiktig strategi

Mycket har hänt i Kungsängen under de senaste tio åren. Dagens höga exploateringstryck ökar behovet av långsiktiga strategier för hur utbyggnaden ska ske på ett socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbart sätt.

Under 2010-talet antogs flera detaljplaner i Brunna verksamhetsområde och Norrboda handels- och bostadsområde. De har inneburit att ett stort antal nya arbetsplatser och bostäder har byggts i kommunen. Utgångspunkten när vi blickar mot 2040 och 2050 är att vi ska stärka och komplettera Kungsängen med både småhus och flerbostadshus som anknyter till platsen och bidrar till att stärka helhetskänslan och orienterbarheten.

Utmaningar:

- Kungsängen är en ort utdragen på både längden och bredden, med relativt stora avstånd mellan Brunna, centrala delarna av Kungsängen och Tibble/Sylta/Norrboda. Det bidrar till en splittrad känsla i Kungsängen som helhet.
- Kungsängens bitvis kuperade landskap, järnvägsspåret, E18 och Enköpingsvägen sätter de fysiska ramarna för hur Kungsängen kan växa och utvecklas.
- Klimatförändringarna ställer nya och högre krav på oss, både när det gäller befintlig och tillkommande bebyggelse. I Kungsängen måste vi bygga på ett sätt som klarar skyfall, översvämning från Mälaren, höga temperaturer och risken för ras, skred och erosion. Det vi bygger ska också bidra till en miljömässigt hållbar livsstil.
- Delar av Kungsängen har vuxit fort de senaste åren till följd av ett stort bostadsbyggande i framför allt Norrboda. Det är ett högt tryck på förskola och skola, liksom på grönytor och servicefunktioner.

Det här ska vi göra:

Fortsätta att stärka stadsmässigheten centralt
Kungsängens centrala delar präglas av en stadsmässig karaktär med tät och hög bebyggelse. Den äldre, kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsen från 1990-talet har kompletterats på senare år av höga punkthus som drar nytta av det kuperade landskapet och utsikten över Mälaren. För att ytterligare stärka Kungsängens identitet som tätort och understryka dess gynnsamma läge i regionen ska vi fortsätta att förtäta Kungsängen centralt. Bebyggelsen ska utformas på ett sätt som stärker stadsmässigheten och ger ett utökat underlag för service vid Kungsängens torg.

Använda de större förtätningsprojekten för att koppla ihop Kungsängens olika delar
För den fortsatta utbyggnaden bör fokus vara att läka ihop tätorten på ett sätt som minskar avstånden och bidrar till att Kungsängen blir en mer sammanhängande tätort. Kommande bebyggelse i till exempel Rankhus, Korsängen och Ekhammar behöver planeras väl för att bidra till att stärka den röda tråden, öka orienterbarheten och känslan av sammanhang.

Låta bebyggelsen följa naturen och landskapet
Kungsängens tätort består av många områden med en kraftigt kuperad terräng. Det finns flera goda exempel i centrala lägen på där man har anpassat bebyggelsen efter naturen och nivåskillnaderna på ett sätt som bevarar landskapets karaktär och naturvärden samtidigt som det bidrar till platsens identitet. När Kungsängen växer och förtätas ska vi i möjligaste mån låta byggnaderna följa landskapets form och karaktär.

Värna Gröna Dalen som blågrönt stråk och ge dalen en förbindande funktion.
Gröna Dalen är ett öppet, samlande och centralt blågrönt stråk som förbinder Brunna, Rankhus, centrala Kungsängen och Tibbleområdet med varandra. Idag kan dalen upplevas som en barriär mellan områden, samtidigt som den har en viktig rekreativ funktion och på vissa ställen höga naturvärden. Vi behöver stärka befintliga rörelsestråk och skapa nya mellan Brunna och centrala Kungsängen. Dalen behöver också utvecklas till en mer tillgänglig och rekreativ miljö med nya dagvattenlösningar. De koloniområden med odling som finns idag ska utvecklas och om möjligt bli fler.

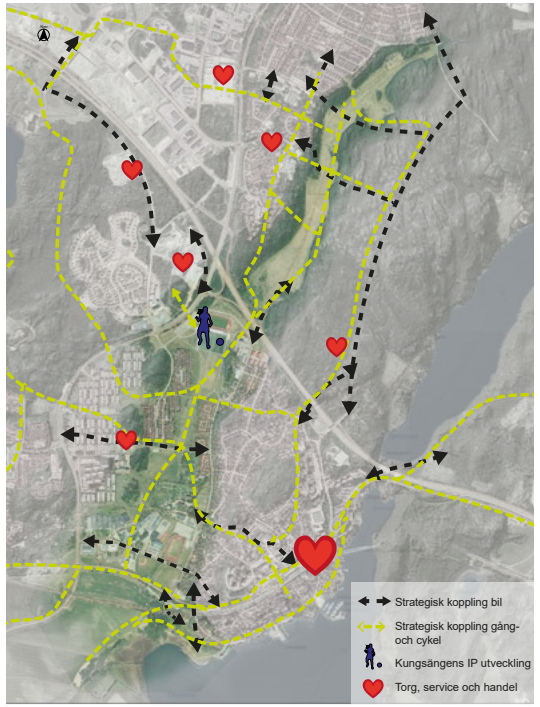

Gröna dalens förbindande funktion,
se vidare i utvecklingsprogram för Gröna dalen.

Värna om och utveckla Kungsängens blandning
Blandad bebyggelse bidrar till social hållbarhet och ger en varierad stadsbild med många olika boendeformer. Vi ser Kungsängens spretiga bebyggelse som en kvalitet som är viktig att bevara och utveckla. Centrala Kungsängen ska även fortsättningsvis vara ett myller av höga och låga hus, småhus och flerbostadshus, äldre och nyare bebyggelse, bostadsrätter, hyresrätter och äganderätter. Byggnader med högt kulturhistoriskt värde ska värnas och ny bebyggelse ska vara en balanserad blandning av flerbostadshus och småhus.

Planera för att Kungsängen ska växa i hållbar takt
Befolkningen i delar av Kungsängen har ökat snabbt de senaste åren, framför allt i Norrboda. Befolkningen ökar när vi bygger nya bostäder, och det är viktigt att infrastruktur, skolor och service hänger med. Därför ska vi planera för ett byggande som går i hållbar takt. Det ger oss möjlighet att säkra kvaliteten på det som byggs och se till att tillväxten blir hanterbar.

Blanda bostäder, arbetsplatser, skolor och aktivitetsytor i större utsträckning
Kungsängen är i hög grad präglad av planeringsidealet med funktionsseparering som rådde under åren då tätorten expanderade som snabbast. Bostadsområdena ligger för sig, och Ekhammar är ett tydligt exempel med ett stort område med nästan bara skolor och sporthallar. I en tätort med mer blandade funktioner är avstånden kortare och det är mer liv och rörelse större delar av dygnet. Kungsängen skulle vinna på att i högre grad blanda bostäder, skolor och arbetsplatser.

Bygga för en ökad folkhälsa
Vi vet att det finns skillnader i hälsa mellan olika grupper i befolkningen. Kön och socioekonomiska förutsättningar påverkar hälsan i hög grad och på olika sätt. Den fysiska planeringen har en viktig roll i att främja folkhälsan.

Vi ska uppmuntra till aktivitet och rörelse genom att utveckla våra tätortsnära idrotts- och rekreationsområden, som Kungsängens IP, Lillsjöområdet och Gröna udden. Vi ska skydda utsatta grupper vid värmeböljor genom att bevara och lägga till grönska och skugga vid skolor, äldreboenden och centrum. Vi ska fortsätta att utveckla våra viktiga gång- och cykelstråk för att bli ännu tryggare, så alla som vill kan ta sig runt i kommunen till fots och på cykel.

Diagram bygga för en ökad folkhälsa:

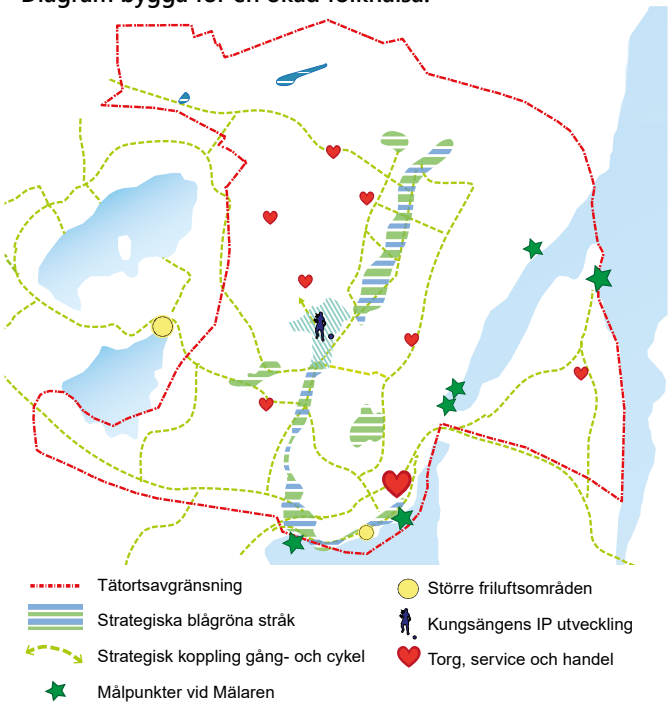

PLANERINGSINRIKTNINGAR:

- Använd förtätningsprojekten för att stärka kopplingen mellan Kungsängens olika delar.
- Gör Kungsängen till en bättre integrerad tätort med lägre grad av funktionsseparering och fler kopplingar mellan olika områden.
- Planera för en utbyggnadstakt som är ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar.
- Värna om Kungsängens blandning av hustyper, upplåtelseformer och arkitektoniska uttryck från olika tider.
- Låt bebyggelsen följa landskapet och utnyttja Kungsängens närhet till natur och vatten.
- Värna Gröna Dalen som grönstråk och jobba medvetet med att ge dalen en förbindande funktion.
- Stärk mikroklimatet med skugga och grönska på platser som är särskilt utsatta vid höga temperaturer, till exempel skolor, äldreboenden och centrum.
- Reservera ytor för dagvatten, översvämningar och skyfall.
- Utveckla blandskogsmiljöer för en ljusare upplevelse och en större biologisk mångfald.

Skapa dagvattenlösningar med rekreativa kvalitéer
Ekologiskt och lokalt omhändertagande av dagvatten är en grundprincip i kommunens fysiska planering. I nya detaljplaner är utgångspunkten alltid att hantera dagvattenfrågan inom planen. Möjligheterna till detta varierar dock mellan olika detaljplaner, och det finns bristande dagvattenhantering även i befintlig bebyggelse.

Därför pekar vi ut större stråk som är viktiga att utveckla för att dagvattenhanteringen verkligen ska vara klimatanpassad och robust. Vi kallar det strategiska blågröna stråk som integrerar ekologiska, rekreativa och estetiska funktioner. De ska fungera som en resurs och bidra till både förbättrad vattenkvalitet och attraktiva och funktionella stads- och parkmiljöer.

Diagram rekreativa dagvattenlösningar:

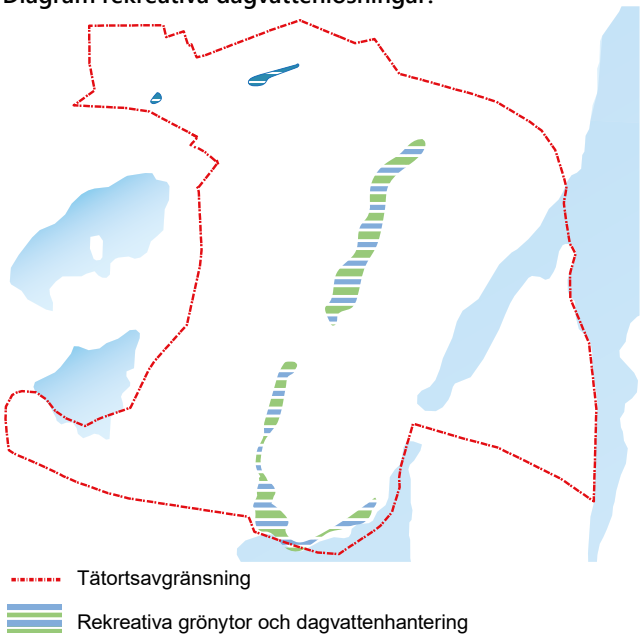

Komplettera med ny bostadsbebyggelse
På två ställen föreslår FÖP Kungsängen ny bebyggelse som varken finns med i ÖP 2010 eller ingår i något pågående detaljplanearbete. Det är ”hus i natur” i skogen i sydöstra Brunna **(1)** och förtätning med ”hus i småstad” utmed Hjortronvägen **(2)**. Vid Upplands-Bro gymnasiet föreslår vi att man utreder om det skulle vara möjligt att tänka sig bostäder där i en framtid och att gymnasiet flyttas till att ligga närmare torget **(3)**.

Värna och utveckla ekosystemtjänster i tätorten, som tätortsnära skogar, grönska och vatten
Tätorternas grönområden konkurrerar med behovet av bostäder och vägar. Men naturen i och nära tätorter är viktig även för människan.

Diagram ny bostadsbebyggelse och ekosystemtjänster:

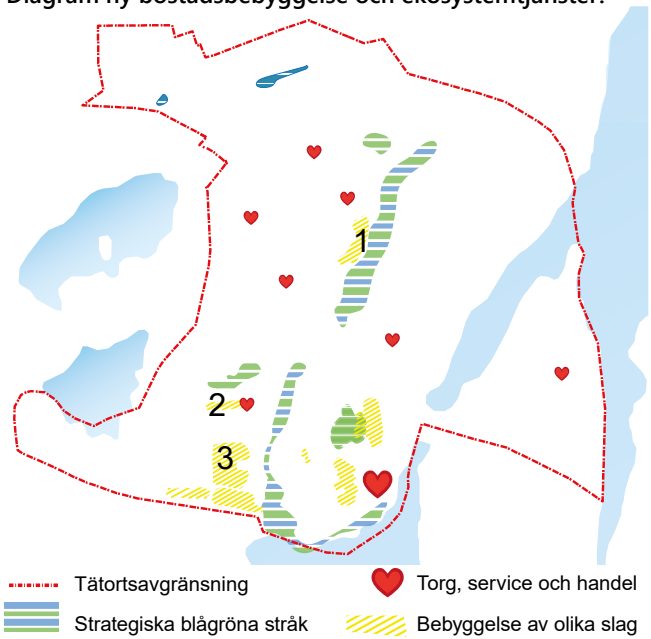

Med hjälp av FÖP Kungsängen vill vi skapa ett sammanhängande blågrönt nät som är lätt att röra sig genom. Vi ska fortsätta utveckla våra gröna stadsrum, parker och naturområden så de kan fungera som invånarnas utomhusvardagsrum och användas året runt.

Planförslaget följer de riktlinjer och strategier som kommunens Grönplan och utvecklingsprogram för Gröna dalen redan tagit fram. Flera åtgärdsförslag från dessa dokument har, eller håller på att, förverkligas.

Vad menar vi med ”förtäta”?
Att förtäta betyder i stadsplaneringen att man bygger nya hus inom befintlig bebyggelse. I tätortsmiljö kan det vara att bygga på obebyggda markplättar eller att bygga på antalet våningar på befintliga hus. Förtätning innebär alltid att det blir fler bostäder och människor på samma yta som förut.

Att bygga på obebyggd mark utanför tätbebyggda områden är inte att förtäta, även om den nya bebyggelsen gränsar till den befintliga och ligger inom tätortsavgränsningen. Stora projekt på obebyggd mark, som Rankhus, är inte förtätningsprojekt.

Vad menar vi med ”stadsmässighet”?
När vi talar om ”stadsmässighet” menar vi ett stadsrum som är aktivt under dygnets flesta timmar. Parker, torg och offentliga byggnader är en sammanbindande del av gatunätet och bidrar till en blandning av funktioner och ett varierat socialt liv. Husens entréer vetter direkt mot gatan. Det finns en mänsklig närvaro i fasadlivet med till exempel balkonger eller lokaler. Skalan anpassas efter den gående människan men bilar är tillåtna i princip i hela gatustrukturen. Gatunätet är så kontinuerligt som möjligt och det finns flera sätt att röra sig mellan olika målpunkter. Det är nära till service, kultur, natur, vatten, kollektivtrafik, handel och bostäder.

Här ändrar FÖP Kungsängen användning för bebyggelse jämfört med i ÖP 2010:

1. Enköpingvägens östra verksamhetsområde
Tidigare utpekat som nytt mindre verksamhetsområde. Nu föreslås område för småskaliga service-, bostad- och kontorsbebyggelse samt att del av ytan avsätts för dagvattenhantering. Det är fortsatt viktigt att reservera mark för fyrspår på Mälarbanan. Enköpingsvägen bör i denna sträckning utvecklas till mer av en småstadsgata. Området utgör entré till Kungsängens tätort varvid gestaltningsfrågor behöver belysas särskilt vid en kommande detaljplaneläggning.

2. Enköpingvägens västra verksamhetsområde
Tidigare utpekat som nytt mindre verksamhetsområde. Tas nu bort och prioriteras istället för att bevara dess höga naturvärden och ekosystemtjänster.

3. Lillsjögården och 4.Tibble gård
Tidigare utpekat som utvecklingsområde för bostäder. På grund av dess höga kulturmiljövärden prioriteras detta inte som utbyggnadsområden fram till 2040. Det bör går bra att detaljplanelägga för mindre komplement med bostäder ändå i enlighet med befintlig kulturmiljö om intresse uppstår.

5. Jordbruksmark söder om järnvägen
Ligger i ÖP 2010 inom tätortsavgränsningen och flyttas nu för att tillhöra landsbygden och fortsätta användas som jordbruksmark. Fyrspårsreservat för Mälarbanan gäller fortfarande och ryms inom tätortsavgränsningen.

Här pågår detaljplanering som ändrar användning för bebyggelse jämfört med i ÖP 2010:

6. Norrboda verksamhetsområde
Tidigare utpekat för verksamhetsändamål och handel. Planändring pågår för att möjliggöra för mer bostadsbebyggelse i området.

7. Tång 2:5
Planarbetet innebär en utvidgning av tätortsavgränsningen. Planen syftar till att utöka Brunna industriområde. Mark tas i anspråk som i dagsläget är en del av Kungsängens Golfklubb och Görvälnkilen.

8. Viby 19:3
Planen syftar till att ställa om fastigheten Viby 19:3 där Coop tidigare hade en butik i Brunna till ett område med bostäder och offentlig och kommersiell service.

9. Ekhammars gård
I ÖP 2010 är området utpekat för förslag till kommundelspark. Arbete pågår med detaljplanprogram. Planen syftar till att ge möjlighet för markbostäder i området runt Ekhammars gård.

Här pågår detaljplanering inom tidigare utredningsområde i ÖP 2010:

(Pågående planer inom utvecklingsområde listas ej.)

10. Vattentornsområdet
Planuppdrag finns för att studera möjligheten att förtäta med bostadsbebyggelse längs Bergvägen.

11. Örnäs
Ett godkänt detaljplaneprogram finns för Örnäsområdet som pekar ut både bostäder och verksamheter. Programmet omfattar cirka 200 lägenheter i ett område som totalt är 76 hektar. I ett tidigt skissarbete har verksamhetsdelen minskats och bostadsdelen ökats.

12. Norra Stäksön
I FÖP 2016 valde kommunen att införliva området i tätortsavgränsningen och ser på lång sikt en utbyggnad av Kungsängens tätort med blandad bebyggelse. Arbete med detaljplanprogram pågår. Olika alternativa scenarier med lämplig exploatering i relation till nödvändiga investeringar i form av infrastruktur och kommunal service utreds i programarbetet.

En tillbyggnad av trafikplats Kungsängen på E18 förutsätts. Den gröna kopplingen mellan Stäksön och fastlandet ska beaktas och höga naturvärden på de norra delarna av ön skyddas och utvecklas. Området omfattas av riksintresse för Mälaren med öar och strandområden enligt 4 kap Miljöbalken. Rekreativa värden i form av befintlig ridstig samt ny vandringsled och strandpromenad pekas i FÖP Kungsängen ut oavsett när eventuell utbyggnad av bebyggelse sker. Norra Stäksön omfattas av utvidgat strandskydd. Kommunen har överklagat beslutet om 300 meter strandskydd i området.

Diagram detaljplaner och ändringar jämfört med ÖP 2010:

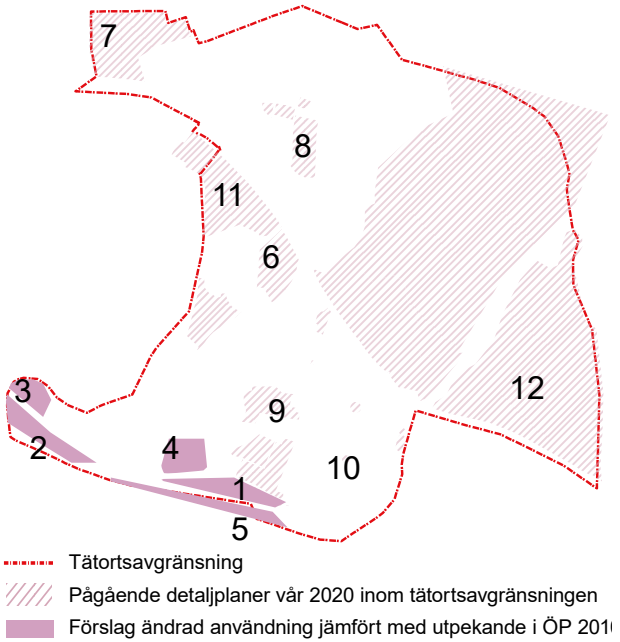

Målpunkter, näringsliv och service

I kommunen finns utöver de två centrumen i tätorterna två externa handelsplatser: Brunna Park handelsplats och Skällsta. Handeln i Bro och Kungsängens centrum består till största delen av mindre dagligvaruhandel med lokal inriktning (Ica, COOP, apotek, tobaksaffär, kemtvätt etc.), medan handelsplatserna erbjuder ett större utbud och mer sällanköpshandel (Stora COOP, Willys, Biltema, Plantagen etc.). De externa handelsplatserna är de lokala centrumens största konkurrenter om kunderna, samtidigt som de innebär att det totala utbudet inom kommunen blir större och mer varierat.

Kungsängen behöver både gemensamma och lokala målpunkter och service

Kungsängen är geografiskt uppdelat i fyra områden med relativt tät bebyggelse: centrala Kungsängen, Brunna, Norrboda och Tibble (dit man kan räkna Lillsjöområdet och Sylta). De olika delarna har sina egna målpunkter och närservice, men behöver också något gemensamt där människor från olika områden kan mötas.

Utmaningar:

- Kungsängens torg ska vara den gemensamma mötesplatsen för alla invånare, samtidigt som det behövs närservice på närmare håll i Brunna, Tibble och Norrboda. De lokala torgen konkurrerar i viss mån med Kungsängens torg, som behöver erbjuda något mer än närhandel.
- De relativt långa avstånden och den bristande kopplingen mellan Kungsängens olika delar innebär en särskild utmaning i att identifiera och utveckla de gemensamma målpunkterna.

Det här ska vi göra:

Utveckla Kungsängens torg som det gemensamma torget

För Kungsängens identitet och sammanhållning är det viktigt med en gemensam mötesplats för alla boende i kommunen. Kungsängens torg är inte lika nära och lättillgängligt för alla, men det ligger vid pendeltågsstationen och är det naturliga navet i Kungsängen. Vi ska stärka torgets position och funktion som kommuncentrum genom att utveckla stationsområdet, fortsätta att förtäta centralt, och på längre sikt genom förändring av torgets struktur.

Utveckla Kungsängens IP som en gemensam mötesplats för unga i kommunen

Kungsängens IP har en strategiskt viktig placering i den geografiska mitten av tätorten. Den är relativt lättillgänglig från både centrala Kungsängen, Tibble, Brunna och Norrboda. Som sådan är den en unik plats i Kungsängen, och har utmärkta möjligheter att fortsätta vara ett nav för många unga i kommunen. IP ska fortsätta att utvecklas med fler idrottsytor, en inkluderande gestaltning för både flickor och pojkar, äldre och yngre barn och vuxna.

Barriäreffekten av E18 och Granhammarsvägen ska minskas och kopplingen till Gröna dalen ska stärkas med till exempel en gång- och cykelbro.

Snedbild Kungsängens IP och Norrboda. Bilder aktiviteter från Mostphotos.

Låta delar av Norrboda-Brunna handels- och verksamhetsområde ge plats åt bostäder
Norrboda-Brunna handels- och verksamhetsområde pekades ut i ÖP 2010 som ett nytt verksamhetsområde. Detta har realiserats i viss mån, men det har visat sig att intresset för att etablera verksamheter i området väster om Brunna trafikplats (mellan Granhammarsvägen och Pettersbergsvägen) är begränsat. Däremot är intresset för att bygga bostäder stort. Kommunen vill skapa goda boendemiljöer där i samklang med handelsområdet och befintliga bostäder. En annan form av stadsmiljö än den klassiska skapas tillsammans med handelscentrumet. På grund av närheten till trafikplatsen och E18 ska faktorer som buller, luftkvalitet och kopplingar till övriga Kungsängen ägnas särskild uppmärksamhet i planarbetet.

Fortsätta utveckla målpunkter och tätortsnära natur
Kungsängens vackra läge vid Mälaren och värden i form av naturområden, kulturmiljöer, odlingslandskap och tätortsnära sjöar är en stor resurs för dem som bor i och besöker Kungsängen. Det är gott om samlingsplatser som naturreservat, badplatser och friluftsområden. Dessa ska vi utveckla och tillgängliggöra ytterligare. Fågelskådning i Tibbleviken, entréer till naturreservaten, en utvecklad strandpromenad och ett rekreativt blågrönt stråk i Gröna dalen är några exempel.

Utgångspunkten är alltid att kombinera miljömässiga, rekreativa och estetiska funktioner. Till exempel finns en utvecklingsplan framtagen för Tibbleviken som ska skapa mervärden för både kommuninvånare, besöksnäring och miljön. Genom att stärka landskapets vattenhållande förmåga och ge rening som minskar näringsbelastningen i Tibbleviken kan vi samtidig förbättra förutsättningarna för rekreation, fågelliv och biologisk mångfald.

För Lillsjöns friluftsgård finns en utvecklingsplan som förverkligas de kommande åren. Vägen dit från Kungsängen för både bil och gc-trafik samt parkeringsmöjligheter ska förbättras.

PLANERINGSINRIKTNINGAR:

- Låt Norrboda och Skällsta fortsätta vara kommunens nav för sällanköpshandel och volymhandel, och utveckla Bro och Kungsängens torg som mötesplatser med vardagsnära handel, restaurang, service och mötes-lokaler.
- Utveckla attraktiva närmiljöer som lockar till kortare resor och mer hemester*. Utveckla till exempel Gröna udden och Lillsjöns friluftsgård till attraktiva och lättillgängliga utflyktsmål.

**Hemester är en semester som ägnas i eller i närheten av hemmet.*

Bilder ur utvecklingsplan Tibbleviken, Upplands-Bro kommun och Ekologigruppen.

Visionsbilder Lillsjöbadet, Upplands-Bro kommun och Topia Landskapsarkitekter.

Infrastruktur

Vägstrukturen i Kungsängens tätortsområde är till stor del formad efter 1960- och 70-talens riktlinjer för trafikplanering, med separering av olika trafikslag. Enköpingsvägen och Granhammarsvägen är huvudstråk och i princip de enda biltrafikförbindelserna mellan tätortens olika delar. Vägarna är entrévägar till Kungsängen från E18 och från Bro och Järfälla.

Idag har det lokala vägnätet i Kungsängen god framkomlighet. Fördröjningarna är försumbara med få undantag. Brunna trafikplats har köbildning under rusningstrafik. Det finns kapacitet för tillväxt, men det kan uppstå vissa fördröjningar på Enköpingsvägen vid stationen och framkomligheten kan bli besvärlig vid trafikplatserna. Dessutom riskerar Mätarvägen i Brunna industriområde att överbelastas med fullt utbyggd lager- och logistikverksamhet.

Kopplingarna viktiga när Rankhus byggs ut

Förändringar i vägnätet kommer att behövas för att knyta ihop exploateringsområden med befintligt vägnät. Det kan också behövas nya väglänkar för att få ett mer sammanhållet samhälle och möjliggöra bättre linjedragningar för kollektivtrafik. Med fler kopplingar blir vägnätet också mer robust.

Det ska bli lättare att ta sig till vattnet och ut i naturen

Gång- och cykelvägnätet i Kungsängens tätortsområde är relativt väl utbyggt och sammanhängande. På sina ställen finns det dock brister i nätet vad gäller utformning och kopplingar till och mellan viktiga målpunkter. Det saknas till exempel tydliga gångstråk från Kungsängens centrum ner till vattnet, kopplingarna till Lennartsnäshalvön och Lillsjön-Örnässjön naturreservat behöver stärkas, och det ska bli lättare att ta sig mellan Brunna och Lillsjön-Örnässjöns naturreservat.

Utmaningar:

- Både järnvägen och flera vägar utgör barriärer i samhället. Detta minskar rörligheten och känslan av samhörighet mellan olika områden. Dessa barriärer behöver överbryggas på olika sätt för att skapa ett mer sammanhållet samhälle.
- Entréerna till Kungsängen från E18 och Bro/Bålsta är otydliga.
- Den kraftiga utvecklingen av lager- och logistikverksamheten i Brunna industriområde kan komma att behöva ökad vägkapacitet till E18 för alla tunga transporter.
- Underkapacitet i kraftledningsnätet gör att elförsörjning av nya områden är ett reellt problem. Kommunen kan komma att behöva prioritera mellan utbyggnadsområden.

Det här ska vi göra:

Knyta ihop områden genom att skapa nya kopplingar i det lokala vägnätet.
Några nya vägkopplingar bör undersökas för att knyta ihop samhället bättre och skapa alternativa vägar. Bland annat behöver Hjortronvägen öppnas upp för biltrafik för att skapa en alternativ väg över Gröna Dalen, och Rankhus första etapp måste kopplas ihop med Kungsängens trafikplats och Västra Rydsvägen. Senare etapper norrut behöver även kopplas ihop med Brunna.

Utveckla kopplingar för gående mellan Kungsängens centrum och Mälaren
Den direkta närheten till Mälaren är en av Kungsängens största värden. Idag är det lätt att ta sig ner till vattnet och badplatsen Gröna udden med bil, medan gångvägarna är väldigt otydliga. De gena kopplingarna från centrum till vattnet genom villaområdet behöver stärkas för att tillgängliggöra Mälaren ytterligare för alla Kungsängenbor.

Peka ut alternativ för eventuellt ny vägkapacitet för Brunna industriområde
För att öka vägkapaciteten för de omfattande tunga transporterna till den växande lager- och logistikverksamheten i Brunna bör alternativa förbindelser till E18 utredas. Alternativ kan eventuellt vara en ny trafikplats eller en ny väg mellan Brunna och Kockbacka trafikplats.

Förbättra tillgängligheten till Norrbodaområdet
En gång- och cykelbro föreslås över Granhammarsvägen för att skapa en trafiksäker passage mellan Norrboda och Kungsängens IP. För att avlasta Pettersbergsvägen och få ett robustare vägnät föreslås en ny vägkoppling mellan Granhammarsvägen och handelsområdet.

Verka för en komplett trafikplats i Kungsängen
Kungsängens trafikplats behöver byggas om för att få större kapacitet då tätorten växer. Den behöver också dubbelriktas.

Utveckla entréerna till tätorterna
Entréerna till Kungsängen är de punkter där man upplever att man kommer in i tätorten utifrån. För boende i Kungsängen som kommer hem från jobbet eller resan är det kanske den punkt där man känner att man är ”hemma”. För att stärka Kungsängens identitet i regionen pekar vi ut dessa entréer där gestaltningen och orienterbarheten är extra viktig.

Låta Enköpingsvägen bli mer av en stadsgata
För att utveckla en tydlig och välkomnande huvudgata

Infrastruktur Kungsängen

- Tätortsavgränsning
- Entréer till tätorten
- Strategisk koppling bil, ny väg eller öppnad genomfart
- Strategisk koppling gång- och cykel, ny väg, öppnad genomfart eller förstärkt stråkt
- Strategisk koppling båt
- Förslag eko-sociodukt
- Ny halv trafikplats
- Utökad hel trafikplats
- Befintlig järnväg och stationsläge
- Målpunkter vid Mälaren
- Större friluftsområden med flera aktiviteter
- Kungsängens IP utveckling
- Torg, service och handel, befintliga och förslag
- Strategiska blågröna stråk = rekreativa grönytor och dagvattenhantering
- Rekreation, natur- och kulturmiljö och areella näringar
- Grön koppling
- Regionalt svagt grönt samband
- Totalförsvarets influensområde

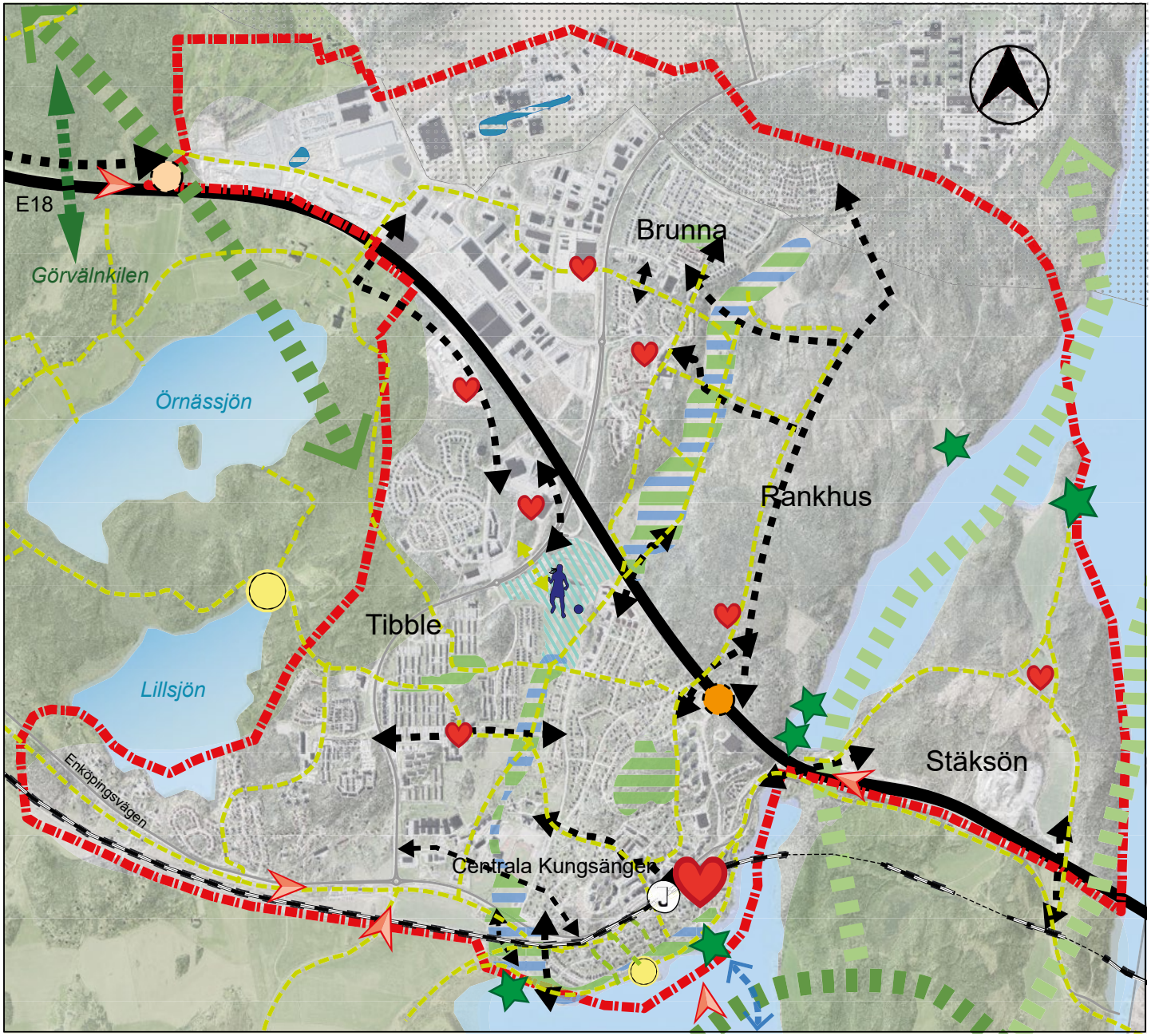

genom centrala Kungsängen bör hela Enköpingsvägen bli mer av en stadsgata. Det kan ske i den pågående utvecklingen av områdena mellan Granhammarsvägen och Bygdegårdsvägen och järnvägen. Till exempel bör lokaler i entrévåningar prioriteras i strategiska lägen. Se nedan för konceptdiagram ur planarbetet.

Minska barriäreffekterna av järnvägen, Granhammarsvägen, Enköpingsvägen och E18
Planförslaget vill utreda möjligheter att skapa nya kopplingar för både bil och gång- och cykel över järnvägen. Dels en överdäckning vid Kungsängens centrum och dels en ny väg under järnvägen vid Tibbledammen. Den befintliga järnvägsundergången vid Lennartsnäsvägen ska utvecklas för gång- och cykeltrafik. En ny gc-bro över Granhammarsvägen föreslås mellan Norrboda och IP.

I samband med att Rankhusplanen byggs ut föreslås två nya bilvägar under E18, dels vid Gröna dalen och dels väster om trafikplats Kungsängen. Den senare lämpar sig idag endast för gc-väg men det bör utredas vidare om möjlighet finns för biltrafik på lång sikt. I samband med Norra Stäksöplanen utvecklas kopplingar på två ställen under E18 till Norra Stäksön.

Skapa en eko- sociodukt över E18
För att främja friluftslivet och möjligheterna till tätortsnära rekreation och förbättra det svaga gröna sambandet inom Grövälnkilen föreslås en eko- sociodukt över E18 och den eventuella nya vägförbindelsen. Förslaget går också att utveckla i samband med en eventuell ny halv trafikplats. En eko- sociodukt utformas för att både fungera som en passage för djur av olika slag, vara som en livsmiljö i sig själv och även tillåta människor att passera.

Det finns en stor potential i att motverka barriäreffekterna från E18 här och sammanbinda de två naturområdena och naturreservaten. Det är en stor investering som behöver samordnas med alla intressenter i området, såväl kommun som region och stat.

PLANERINGSINRIKTNINGAR:

- Överbrygga järnvägen, E18 och Granhammarsvägen som barriär och koppla samman de olika delarna i Kungsängen med varandra.
- Bygg ut laddinfrastruktur för en utökad elektrisk fordonsflotta.
- Utveckla ett väl definierat cykelnät för effektiva cykelresor.
- Ta vara på ortens natursköna läge vid Mälaren genom förbättrad tillgänglighet mot strand och vatten och utvecklade rekreativa gång- och cykelstråk.
- Öka tillgängligheten för gående och cyklister till service, pendeltågsstation, fritidsanläggningar och områden för rekreation och friluftsliv.

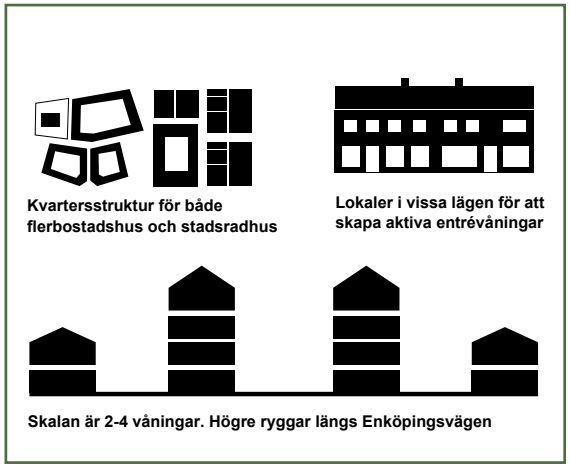

Principskisser planarbete Korsängen, Upplands-Bro kommun. Referensbild stadsgata i Aspudden och socio- ekodukt från Holland och Järfälla. Bilder: Joop van Houdt, Rijkswaterstaat och Trafikverket.

Hållbarhetskonsekvensbeskrivning - sammanfattning

Förslaget till fördjupade översiktsplan antas medföra betydande miljöpåverkan och omfattas av kravet enligt 6 kap miljöbalken att genomgå en strategisk miljöbedömning. Kommunen har utvidgat arbetet till att göra en hållbarhetsbedömning. Den uppfyller miljöbalkens krav men låter även sociala och ekonomiska aspekter konsekvensbedömas. Arbetet har genomförts stegvis och skett integrerat och parallellt med kommunens planarbete.

Planförslaget för Kungsängen bedöms sammantaget i större utsträckning bidra till hållbar utveckling jämfört med nollalternativet. Det gäller både utifrån miljömässigt, socialt och ekonomiskt perspektiv. Planförslaget och planeringsinriktningarna bedöms vara väl avvägda utifrån samtliga hållbarhetsperspektiv då det inte finns någon tydlig övervikt åt vare sig miljömässigt, socialt eller ekonomiskt perspektiv. Hållbarhetsbedömningen utgår från att planförslagen och föreslagna planeringsinriktningar beaktas i fortsatt detaljplanering.

Värderos

Planförslagets möjligheter att bidra till en hållbar utveckling har utvärderats med hjälp av en värderos. Det är en bedömning av förutsättningarna att nå en hållbar utveckling och inte ett absolut värde på hållbarhet.
Blå linje visar planförslag och röd linje nollalternativ:

Ekonomisk hållbarhet

Utifrån ett ekonomiskt perspektiv bedöms planförslaget vara mer hållbart jämfört med nollalternativet för alla studerade aspekter. När det gäller arbetsmarknad och näringsliv samt befolkning och bostadsmarknad omfattar båda alternativen utveckling av bostäder, verksamheter och service samt att tillgängligheten till pendeltågsstationen förbättras. I planförslaget tillkommer dock förtydligande planeringsinriktningar som stärker kollektivtrafiken, utvecklar torget och tillgängliggör natur- och kulturvärden.

Detta sammantaget gynnar arbetsmarknad och näringsliv samt bidrar till en attraktiv boendemiljö i Kungsängen. Genom att planförslaget redovisar en prioritering gällande utbyggnadsordning bedöms planförslaget också vara mer hållbart utifrån kommunalekonomi och robusthet. Planförslaget blir mer resurseffektivt och ger också bättre förutsättningar för att kunna nyttja kollektivtrafik och kommunal service kostnadseffektivt.

Social hållbarhet

Planförslaget bedöms vara mer hållbart utifrån folkhälsa kopplat till fysisk aktivitet och rekreation samt boendemiljö och trygghet. Planförslaget stärker möjligheterna till fysisk aktivitet och rekreation och ökar tillgängligheten till natur- och kulturmiljöer.

Planförslaget har tydligare planeringsinriktningar gällande Kungsängens torg för att öka trygghet och tillgänglighet och Kungsängens IP pekas ut som plats för olika typer av aktiviteter som ska attrahera olika målgrupper. I planförslaget anges också hur förbättring av områden kan ske samtidigt som de förtätas.

Utifrån ett kulturmiljöperspektiv bedöms planförslaget vara något mer hållbart än nollalternativet eftersom två utvecklingsområden för bostäder i värdefulla kulturmiljöer är borttagna i planförslaget. Jordbruksmark berörs i lika stor omfattning och planeringsinriktningar rörande samspel mellan landsbygd och tätort saknas.

Miljömässig hållbarhet

Planförslaget bedöms vara mer hållbart när det gäller klimat och klimatanpassning samt vattenmiljöer och vattenkvalitet. Planförslaget ger bättre försättningar att resa fossilfritt och klara extrema väder samt bättre förutsättningar att skydda vattenmiljöer och vattenkvalitet.

Detta beror bland annat på att planförslaget har tydligare planeringsinriktningar än nollalternativet, gällande till exempel utbyggd laddinfrastruktur och stärkt mikroklimat, och i karta pekar ut områden för utveckling av kollektivtrafik, strategiska områden för fördröjning av dagvatten, ytor för översvämning och skyfall och en prioritering gällande utbyggnadsordning.

Dock ökar samtidigt trafiken med föreslagen bebyggelseutveckling, liksom till viss del andelen hårdgjorda ytor. För att begränsa utsläpp av växthusgaser och för att rena och fördröja dagvatten och skydda recipienten Mälaren är det därför viktigt att planeringsinriktningarna följs.

Planförslaget bedöms också vara mer hållbart gällande ekosystem och biologisk mångfald. Detta då planförslaget har nya planeringsinriktningar om att befintliga naturvärden av klass 1 och 2 ska sparas och att klass 3 och 4 ska grönkompenseras.

För grönstruktur bedöms dock planförslaget vara något mindre hållbart än nollalternativet då svaga samband som finns inom Görvälnkilen riskerar att försvagas ytterligare. En ekodukt planeras dock över E18 och effekten behöver studeras vidare.

När det gäller folkhälsa utifrån buller, utsläpp till luft och risker bedöms planförslaget och nollalternativet vara likvärdiga. Förtätning innebär att bebyggelse kan komma att planeras i miljöer utsatta för buller, utsläpp till luft och risker.

Genomförande - hur ska FÖP Kungsängen bli verklighet?

FÖP:en uttrycker kommunens långsiktiga viljeinriktning

De fördjupade översiktsplanerna för tätorterna uttrycker kommunens långsiktiga viljeinriktning för den fysiska planeringen. Det är ett politiskt dokument som antas av kommunfullmäktige.

Den fördjupade översiktsplanen blickar långt fram i tiden, väger in både nationella, regionala och lokala intressen och tar bredare hänsyn än detaljplaneringen. Om den politiska viljeinriktningen ändras på ett betydande sätt ska översiktsplanerna också ändras i enlighet med detta. Detta för att ge en förutsägbarhet och kontinuitet i planeringen för invånare, myndigheter och andra aktörer som berörs av kommunens fysiska planering.

Det här ska vi göra:

Bygga inifrån och ut
Börja med det som är närmast kollektivtrafik, teknisk infrastruktur, centrumnoder och service. Det förslag till utbyggnadsordning som finns på nästa sida grundar sig på följande principer:

- Nära pendeltågsstation.
- Nära stadsdelscentrum.
- Nära kollektivtrafikstråk.
- Inom befintlig infrastruktur i form av VA-och vägnät.
- Ingen ny tätortsbebyggelse utanför tätortsavgränsningarna.

Prioritera detaljplaner som bidrar till att uppfylla kommunens mål
I de flesta planer och projekt finns visioner om att skapa vackra miljöer, goda bostäder eller livskraftiga verksamheter.

Men för att ett projekt ska vara hållbart räcker det inte med att projektet i sig har ett attraktivt innehåll. Allt nytt vi bygger kommer att ha påverkan på de människor och det samhälle som redan finns. När vi lägger pengar och resurser på att bygga nytt måste det nya bidra till att vi uppnår våra mål om en miljömässigt, ekonomiskt och socialt hållbar kommun.

Ta hänsyn till de lokala marknadsförutsättningarna när vi släpper fram nya detaljplaner
Att det råder en generell bostadsbrist i Stockholms län innebär inte att behovet är konstant av alla typer av bostäder. Tvärtom vet vi att efterfrågan på olika typer av bostäder är beroende av konjunkturen.

För Upplands-Bro är detta något vi måste ta särskild hänsyn till, då kommunen ligger långt ut i länet och därmed har en mer konjunkturkänslig bostadsmarknad än mer centrala delar av Stockholm. För att få ett hållbart genomförande som följer efterfrågan ska kommunen ta sin del av ansvaret för att ge bästa möjliga förutsättningar för nyproducerade bostäder.

Vi ska prioritera mellan detaljplaner och släppa fram planer i rätt tid. De detaljplaner som är under genomförande samtidigt ska erbjuda olika boendeformer, inte konkurrera med varandra inom samma segment. Ur bostadsförsörjningssynpunkt är det också viktigt att nyproduktionen erbjuder olika boendeformer och hustyper för olika faser i livet.

Bygga bostäder som människor vill bo i
Vi ska fortsätta att bygga bostäder som människor vill ha. Det innebär bostäder som är prisrimliga, ligger nära kollektivtrafik och service och ger goda boendemiljöer. Bostäder som uppfyller dessa kriterier kommer fortsätta att efterfrågas även vid en nedgång på bostadsmarknaden.

PLANERINGSINRIKTNINGAR:

- Bygg inifrån och ut. Börja med det som är närmast kollektivtrafik, teknisk infrastruktur, centrumnoder och service. Antagande av detaljplaner måste anpassas efter behov och efterfrågan.
- Områden med naturvärdesklass 1 och 2 ska bevaras. I områden med naturvärdeklass 3 och 4 ska grönkompensationsåtgärder vidtas vid byggnation.

Grönkompensera när vi tar naturmark i anspråk
Vid nybyggnation är det nästan alltid så att den mark som tas i anspråk innehåller naturmark eller annan form av grönska och naturvärden. Det kan vara motiverat att låta natur och växtlighet ge vika för nya bostäder, verksamheter eller något annat som är viktigt för invånarna och kommunen, men vi ska alltid kompensera för det. När naturvärden försvinner ska nya naturvärden tillföras i form av grönkompensation. Det kan till exempel ske genom skötselåtgärder, restaurering av skadade miljöer, skapande av nya livsmiljöer eller genom att långsiktigt skydda naturområden som tidigare saknat skydd.

Följa upp den långsiktiga planeringen
Upplands-Bro har ambitiösa mål om en miljömässigt, ekonomiskt och socialt hållbar kommun. För att bevaka att utvecklingen går åt rätt håll ska vi följa upp hur väl viljeinriktningarna i FÖP Kungsängen följs i efterföljande politiska beslut, planering och genomförande. Uppföljningen kommer också att ge oss en indikation på hur väl FÖP Kungsängen fungerar som politiskt styrdokument.

Genomförande Kungsängen

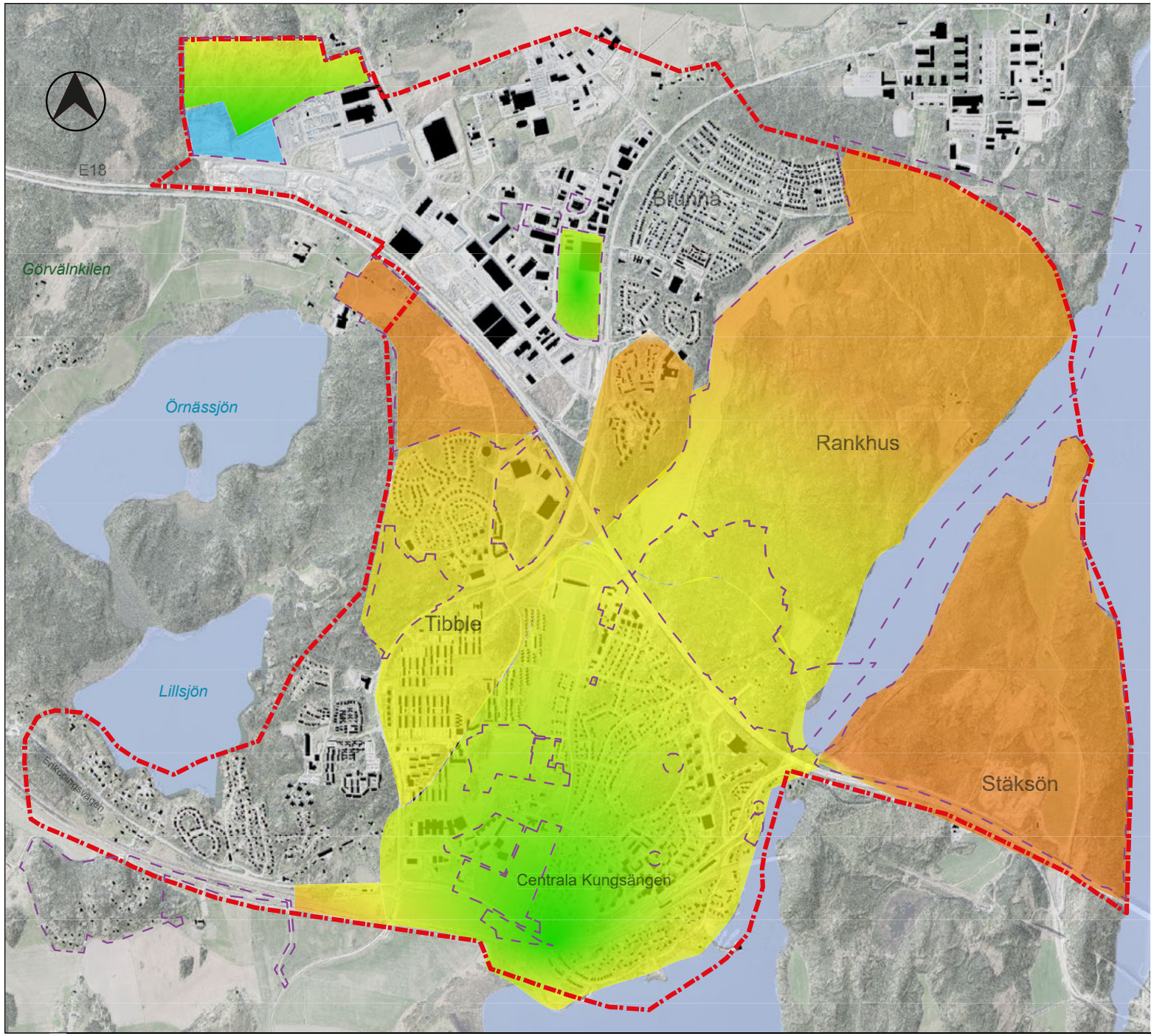

Fördjupad översiktsplan för tätorten Kungsängen i Upplands-Bro, samrådshandling, 2020-06-09.

Författare: Upplands-Bro kommun.

Kartor och GIS: Upplands-Bro kommun

Layout: Upplands-Bro kommun

Fotografer: Enligt bildtext och annars Upplands-Bro kommun där inget annat anges. Några av inspirationsbilderna är av okänt ursprung. Flygbilder är fotograferade av Bergslagsbild AB.

Under arbetet med samrådsförslaget fungerade samhällsbyggnadsutskottet som politisk styrgrupp.

Upplands-Bro har en strategisk placering vid Mälaren, mitt i naturen med flera större städer på lagom avstånd.

Tack vare goda kommunikationer kan man få det bästa av två världar, storstadens puls och lantligt boende.

Här möts en mångtusenårig historia med en spännande framtidsutveckling. Kommunens växande näringsliv gör att allt färre invånare behöver pendla ut för att förvärvsarbeta. Här finns ett rikt utbud av kultur- och fritidsaktiviteter som erbjuder aktiviteter och avkoppling för alla intressen och åldrar.

www.upplands-bro.se/tatort

kommunstyrelsen@upplands-bro.se

08 581 690 00

Upplands-Bro

KOMMUNEN SOM GER PLATS